

INFORMATIZÁCIA SPOLO NOSTI A INFORMA NÁ STRATÉGIA PODNIKOV

INFORMATIZATION OF SOCIETY AND INFORMATION STRATEGY OF ENTERPRISES

Klára HENNYEYOVÁ (SR)

ABSTRACT

The informatization of all fields of our life is a key element of information society. Strategy of informatization of the society is closely connected with extending Internet connectivity, supporting activities in using new information and communication technologies (ICT), Internet services and developing of e-business. The enterprises in information society and in a new information environment use potential of their information systems and information and communication technologies to reinforce their competitiveness.

KEY WORDS

information and communication technologies (ICT), informatization of the society, information strategy of enterprise

ÚVOD

Informatizácia spoločnosti je proces smerujúci k maximálnemu využitiu potenciálu ponúkaného informácií a komunikačnými technológiami (IKT) vo všetkých relevantných oblastiach spoločenského, politického a hospodárskeho života. Základným cieľom informatizácie spoločnosti na Slovensku je vytvorenie podmienok pre budovanie vedomostného hospodárstva využívaním metód a prostriedkov informatiky, vrátane IKT a príslušných služieb Internetu. Takto je vytvorený jeden z predpokladov pre zvýšenie konkurencieschopnosti regiónov.

MATERIÁL A METÓDY

Na prelome 21. storočia sa Slovensko nachádza na prechode k informačnej spoločnosti. Svetový vývoj podnietený novými informácií a komunikačnými technológiami (IKT) pritom vedie vo všetkých oblastiach života k podstatným zmenám. Takmer žiadna oblasť súkromného, spoločenského, hospodárskeho a politického života nie je vyatá z tohto procesu.

Slovenská republika v súlade s ústavnými zásadami dokončuje stratégiu rozvoja informačnej spoločnosti na Slovensku, v ktorej sú špecifikované prioritné oblasti informatizácie.

V rámci informačnej politiky SR boli špecifikované nasledovné prioritné oblasti informatizácie, pričom ich charakteristika sa zameriava na tie oblasti, ktoré sú relevantné vo vzťahu k národnému rozvojovému programu:

- Informačno-komunikačná infraštruktúra.
- Informatizácia vzdelávania.
- Verejná správa – e-vláda, e-vládnutie.

Intenzívne využívanie IKT a nástup Internetu dalo občanom a orgánom verejnej správy, ako aj väčším a malým podnikom nové možnosti. Tieto technológie majú významný vplyv na celkovú ekonomiku a na opatrenia, ktoré riadia a podporujú ich využívanie a implementáciu,

sú rozhodujúce pri modernizácii ekonomík a prispievajú k vytváraniu nových príležitostí pre zamestnanosť a zapojenie sa do novej, znalostnej ekonomiky.

VÝSLEDKY A DISKUSIA

Úlohami budovania informačnej spoločnosti v Slovenskej republike sa zaoberá odbor informatizácie spoločnosti, ktorý pôsobí na Ministerstve dopravy, pôšt a telekomunikácií SR.

K jeho prioritám patrí:

- koordinácia budovania štátneho informačného systému,
- vypracovávanie koncepcií, koordinovanie vývoja a realizácia štátneho informačného systému v spolupráci s ostatnými ústrednými orgánmi štátnej správy,
- zhromažďovanie, uschovávanie, spracúvanie a poskytovanie informácií o štátnom informačnom systéme, o koncepcii štátneho informačného systému, o koncepciách rezortných častí štátneho informačného systému a o projektoch častí štátneho informačného systému medzirezortného charakteru,
- plnenie úloh v oblasti tvorby štandardov a noriem (tvorba a posudzovanie návrhov nových štandardov pre štátny informačný systém, aktualizovanie existujúcich štandardov štátneho informačného systému a harmonizácia so štandardmi EÚ),
- vykonávanie činností sekretariátu Rady vlády SR pre informatiku.

Podniky v informačnej spoločnosti môžu využiť na posilnenie svojej konkurencieschopnosti potenciál, ktorý majú vo svojich IS/IT. Stratégia IS/IT nadväzuje na stratégiu podniku a nemôže byť budovaná izolovane. Podnik je od začiatku budovaný so zameraním na zákazníka a na uspokojovanie jeho požiadaviek a len rýchla reakcia opierajúca sa o IS/IT dáva nádej na úspech. Riadenie IS/IT je súčasťou podnikového riadenia na všetkých úrovniach – strategickej, taktickej aj operatívnej – a je nutné ich preto definovať na všetkých úrovniach. Riadenie informatiky je založené na využití informačných technológií, t.j. špecializovanom aplikáционном softvéri, technológii intranetu, internetu, efektívnom využití bežných kancelárskych a aplikáčných produktov.

Funkcie a procesy riadenia IS/IT môžeme charakterizovať podľa úrovne riadenia:

- ⇒ *Hlavné (globálne) procesy* vzťahujúce sa k úrovni riadenia. Pre každú úroveň riadenia (strategickú, taktickú, operatívnu) definujeme hlavné riadiace procesy ako napr.:
 - na úrovni strategického riadenia spracovanie a priebežnú aktualizáciu informačnej stratégie podniku,
 - na taktickej úrovni definovanie, zadanie a koordináciu úloh IS/IT – na základe analýz a plánovania požiadaviek na tieto projekty a dostupných zdrojov na ich riešenie (ekonomických, organizačných, personálnych, technologických a pod.),
 - riadenie úloh IS/IT od úrovne projektov až po zabezpečenie, monitorovanie a vyhodnocovanie prevádzky a využívania realizovaných aplikácií.
- ⇒ *Základné alebo podporné procesy* zodpovedajúce realizácii jednotlivých základných funkcií, napr. analýza stavu IS/IT. Tieto základné procesy tvoria jednu zo súčastí hlavných procesov.
- ⇒ *Špecializované procesy* – sú procesy riadenia zodpovedajúce jednotlivým typom a kategóriám úloh (napr. riadenie projektov ekonomického IS, marketingového IS a pod.).

Rozvoj informačného systému a informačných a komunikačných technológií má vo väčšine podnikov a inštitúcií vplyv na ich organizačnú štruktúru. Typickým trendom súčasnej doby je posun riadenia informatiky smerom k vrcholovému vedeniu podniku. Stále viac sa ukazuje nutnosť jasnej alokácie zodpovednosti za informačný systém a informačné a komunikačné

technológie v podniku. Spôsobom informálnych systémov závisí v podnikoch a inštitúciách podporovaná veľmi dôsledne formulovanými a dodržiavanými organizačnými pravidlami, pričom podniky sú nútené venovať pozornosť bezpečnosti svojich informálnych systémov vzhľadom k externým zdrojom, na ktoré sú napojené.

Potreba vytvárania informálnych stratégií má svoje opodstatnenie v skutočnosti, že informačné systémy podnikov nepodporujú často ich strategické ciele ako celok, ale orientujú sa na podporu čiastkových záujmov jednotlivých útvarov podniku, ktoré nemusia byť vždy v súlade s globálnou stratégiou. Existujú však aj iné dôvody pre vznik informálnych stratégií. Informačné systémy sú v mnohých podnikoch rozvíjané bez dlhodobej koncepcie, čo často vedie k rozpadu ich celistvosti (konzistencie a integrity) a k ich neschopnosti reagovať na zmeny v okolitom prostredí. Ďalším faktorom je nevýhoda budovania informálnych systémov na základe momentálnych požiadaviek jednotlivých pracovníkov alebo útvarov podniku namiesto jasne definovaných cieľov organizácie.

Rozhodujúcim vstupom pre strategické riadenie IS/IT je predovšetkým podnikateľská stratégia (globálna stratégia podniku), rôzne obchodné, marketingové, technologické a finančné koncepcie a analýzy. Vstupom sú aj analýzy vývojových trendov informálnych technológií a vývoja trhu informálnych technológií.

Výstupom strategického riadenia IS/IT je nová alebo aktualizovaná informačná stratégia podniku, prípadne niektoré ďalšie dokumenty, ako napr. stratégia outsourcingu IS/IT, stratégia rozvoja technologickej infraštruktúry, nová koncepcia riadenia a organizácie IS/IT a pod. Je potreba udržiavať tieto strategické dokumenty v kontexte celej informačnej stratégie.

ZÁVER

Zosúladenie informačnej a podnikovej stratégie znamená väzbu medzi informačnou a podnikovou stratégiou. V ideálnom prípade by podnikateľský plán a plán IS mali byť spojené mapovaním stratégie IS priamo do jednej alebo viacerých podnikových stratégií spôsobom, ktorý optimalizuje návratnosť pre organizáciu. Tým, že sa zosúladí podnikateľský plán s plánom IS, informačné zdroje podporujú podnikateľské ciele a využívajú výhodu príležitosti strategického použitia IS. Zosúladenie si vyžaduje od podnikového manažmentu a manažmentu IS aby prijali spoločnú zodpovednosť za poskytovanie výhod z investícií do IS. Takáto spolupráca a symetrický prístup k plánovaniu môže priniesť významné konkurenčné výhody založené na IS. Dôležitou úlohou v plánovaní IS je zabezpečiť a angažovať vrcholového manažmentu pri implementácii vybraných projektov a vytvorenie partnerstva medzi IS a skupinami používateľov, aby sa dosiahla úspešná implementácia.

Nadväznosť informačnej stratégie, resp. stratégie IS/IT na stratégiu podniku nie je jednoduchá a bezkonfliktná záležitosť. Z praxe sú známe situácie, kedy pracovník zodpovedný za informačný systém nemá k dispozícii dokumentovanú stratégiu podniku, ktorú má so stratégiou IS/IT podporiť. Znalosť základného smerovania podniku je pre uplatňovanie IS/IT veľmi dôležitá. Pokiaľ vedúci pracovník IS/IT pracuje bez týchto poznatkov, často sa musí chovať pod tlakom, čo sám dokáže odhadnúť.

ABSTRAKT

Informatizácia všetkých oblastí života je kľúčovým prvkom informačnej spoločnosti. Stratégia informatizácie spoločnosti je úzko spojená so zvyšovaním pripojenia na internet, podporou aktivít spojených s využívaním nových informálnych a komunikačných technológií (IKT), služieb internetu a rozvojom elektronických foriem podnikania. Podniky v informačnej spoločnosti a v novom informačnom prostredí využívajú na posilnenie svojej konkurencieschopnosti potenciál, ktorý majú vo svojich informálnych systémoch a informálnych a komunikačných technológiách.

K Ú OVÉ SLOVÁ

informa né a komunika né technológie (IKT), informatizácia spoločnosti, informa ná stratégia podniku

LITERATÚRA

- [1] DVO ÁK, Z.: Manažérske informa né systémy. In: Zborník vedeckých príspevkov z konferencie Riešenie krízových situácií v špecifickom prostredí. Žilina, 2002, s. 55-60, ISBN 80-88829-71-2
- [2] HENNYEYOVÁ, K.: Stratégia informatizácie spoločnosti na Slovensku. In: Zborník z medzinárodného vedeckého seminára na CD nosi i „Aktuálne problémy riešené v agrokomplexe – 2004“. Nitra, 2004, s. 525-529, ISBN 80-8069-488-6
- [3] HENNYEYOVÁ, K.: Informácie a informa ná stratégia podnikov. In: Zborník vedeckých prác z medzinárodnej vedeckej konferencie MVD 2008. Nitra : SPU, 2008, s. 1249-1253. ISBN 978-80-552-0061-3
- [4] KORCOVÁ, Z.: Informa ná spoločnosť a SR. In: Zborník z vedeckej konferencie „Aktuálne problémy riešené v agrokomplexe“ 2004, Nitra, november 2004, CD nosi , s. 539 - 545. ISBN 80-8069-488-6
- [5] KRETTNER, A. – HENNYEYOVÁ, K.: Marketingový informa ný systém po nohospodárskeho podniku : Monografia. Nitra, 2005, 125 s. ISBN 80-8069-570-9
- [6] POPELKA, V.: Informatizácia rezortu a informa ný systém po nohospodárskeho subjektu. In: Zborník vedeckých prác z MVD 2000 III., 2000, s. 84-87. ISBN 80-7137-717-1

KONTAKT

doc. Ing. Klára Hennyeyová, CSc.

Slovenská po nohospodárska univerzita v Nitre

Fakulta ekonomiky a manažmentu

Katedra informatiky

Tr. A. Hlinku 2

949 76 Nitra

tel.: 037/6414198

e-mail: Klara.Hennyeyova@uniag.sk

Recenzoval(a): doc. Ing. Vladimír POPELKA, CSc.